

Prædiken i Stephansdom

Under Benedikt XVI's pilgrimsrejse
7. – 9. september 2007 til Østrig
prædikede paven om søndagen
i Stephansdom i Wien

Af pave Benedikt XVI¹

Kære brødre og søstre – *Sine dominico non possumus*: Uden Herrens gave, uden Herrens dag kan vi ikke leve: Således svarede de kristne fra Abitene i året 304 i det nuværende Tunesien, da de blev opdaget ved den forbudte søndags eukaristi-fejring og ført for dommeren. Man spurgte dem, hvorfor de holdt den kristne søndagsgudstjeneste, selvom de vidste, at den stod til dødsstraf. "Sine dominico non possumus": I ordet *dominicum/dominico* er to betydninger uløseligt forbundne med hinanden, og disse to begrebers enhed må vi igen lære at få øje på. Først er der Herrens gave – denne gave er han selv: den opstandne, hvis berøring og nærhed de kristne simpelthen har brug for for at kunne være sig selv. Men dette er netop ikke blot en sjælelig, indre, subjektiv berøring: mødet med Herren indskriver sig deri med en bestemt dag. Og således indskriver den sig i vor konkrete, lyslevende og fælles eksistens, som er timelig. Denne berøring giver vor tid og således vort liv som helhed en kerne, en indre orden. For hine kristne var søndagens fejring af Eukaristien ikke et bud, men en indre nødvendighed. Uden den, der bærer vort liv, er livet selv tomt. At udelade eller forråde denne kerne ville fratage selve livet sin grundvold, sin indre værdighed og sin skønhed.

Angår denne holdning hos de kristne fra dengang også os kristne af i dag? Ja, også for os gælder det, at vi har brug for en relation, der bærer os og giver vort liv retning og indhold. Også vi har brug for kontakten med den opstandne, der bærer os gennem og på den anden side døden. Vi har brug for dette møde, der fører os sammen, der giver os plads til den frihed at kunne skue ud over den daglige gænge på Guds skabende kærlighed, som vi kommer fra, og som vi går hen til.

---

¹ Oversat af Kätthe Lund

Når vi nu lytter til dagens Evangelium,² til Herren, der dér taler til os, så forskrækkes vi ganske vist. "Den, der ikke giver afkald på al sin ejendom, og som ikke også slipper alle familiebånd, kan ikke være min discipel." Vi ville gerne imødegå dette: Hvad er det, du siger, Herre? Har verden ikke netop brug for familien? Behøver den ikke fars og mors kærlighed, kærligheden mellem forældre og børn, mellem mand og kvinde? Har vi ikke brug for kærlighed til livet, glæden ved livet? Og har vi ikke også brug for mennesker, der investerer i denne verdens goder, og som opbygger den jord, der er givet os, så at alle kan have del i dens gaver? Er udvikling af jorden og dens goder da ikke pålagt os?

Når vi hører nøjere efter og frem for alt lytter til Herren i alt det, han siger, så forstår vi, at Jesus ikke forlanger det samme af alle mennesker. Enhver har sin egen opgave og den han tiltænkte måde at følge Herren på. I dagens Evangelium taler Jesus umiddelbart om det, der ikke er de manges opgave blandt dem, der havde sluttet sig til pilgrimsvandringen til Jerusalem, men han taler om den særlige kaldelse af de tolv. De skal foreløbig komme igennem den prøvelse, som korsets skandale er, og derefter skal de være beredte til virkelig at slippe alt og til at påtage sig den tilsyneladende absurde opgave at gå til verdens ende og med deres ringe uddannelse forkynde Jesu Kristi Evangelium til en verden fuld af dunkel viden og af tilsyneladende eller også virkelig dannelse – og naturligvis også ganske særligt til de fattige og enfoldige. De må være beredte til på deres vej ud i den vide verden også selv at lide martyriet for således at bevidne den korsfæstedes og opstandnes Evangelium.

Når Jesu ord ved denne pilgrimsvandring til Jerusalem, hvor en menneskemængde går med, i første række rammer de tolv, så rækker hans kaldelse naturligvis ud over det historiske øjeblik og ind i alle århundrederne. Til alle tider kalder han mennesker til at satse alt på ham, at slippe alt andet, til fuldt og helt at være til for ham og for de andre: dvs. at de skal bygge oaser af uselvvisk kærlighed i en verden, i hvilken så ofte kun magt og penge synes at tælle. Lad os takke Herren, at han i alle århundrederne har givet os mænd og kvinder, der for hans skyld har sluppet alt andet og er blevet til hans kærligheds fyrtårn. Tænk blot på mennesker som Benedikt og Scholastika, som Frans og Klara af Assisi, Elisabeth af Thüringen og Hedwig af Schlesien, på mennesker som Ignatius af Loyola, Teresa af Avila frem til moder Teresa og pater Pio. Disse mennesker er med hele deres liv blevet en udlægning af Jesu ord, som i dem bliver os nært og forståeligt. Og lad os bede Herren, at han også i vor tid vil skænke os mennesker med mod til at slippe alt og således være til for alle.

Når vi nu på ny vender os til Evangeliet, kan vi iagttagende, at Herren dog ikke kun taler om nogle få og deres særlige opgave. Kernen i det, han mener, gælder for alle. Hvad det til syvende og sidst drejer sig om, udtrykker han en anden gang således: "For den, der vil frelse sit liv, skal miste det; men den, der mister sit liv på grund af mig, skal frelse det. For hvad hjælper det et menneske at vinde hele verden, men miste sig selv eller bøde med sig selv?"³ Den, der kun vil have sit liv for at bruge det på sig selv, han mister det. Kun den, der giver sig selv, modtager sit liv. Sagt anderledes: Kun den, der elsker, finder livet. Og kærlighed kræver altid at gå ud af sig selv, kræver altid, at man slipper sig selv. Den, der ser sig om efter sig selv, som kun vil have den anden for sig selv, netop

² Dagens evangelielæsning (Luk 14,25–33): Store skarer fulgtes med Jesus, og han vendte sig om og sagde til dem: »Hvis nogen kommer til mig og ikke hader sin far og mor, hustru og børn, brødre og søstre, ja, sit eget liv, kan han ikke være min discipel. Den, der ikke bærer sit kors og går i mit spor, kan ikke være min discipel. Hvis en af jer vil bygge et tårn, sætter han sig så ikke først ned og beregner udgifterne for at se, om han har råd til at gøre det færdigt? — for at man ikke skal se ham lægge en sokkel uden at kunne fuldføre det, så alle giver sig til at håne ham og siger: Den mand begyndte at bygge, men kunne ikke fuldføre det! Eller hvilken konge vil drage i krig mod en anden konge uden først at have sat sig ned for at overveje, om han med ti tusind mand er stærk nok til at møde ham, der kommer imod ham med tyve tusind? Hvis ikke, sender han udsendinge for at forhøre sig om fredsforholdene, mens den anden endnu er langt borte. Sådan kan ingen af jer være min discipel uden at give afkald på alt sit eget.

³ Luk 9,24f

han mister sig selv – og den anden. Uden dette helt dybe *at miste sig selv* findes der intet liv. Den rastløse grådighed efter liv, som i dag kører rundt med mennesker, ender i det mistede livs udørk. "Den, der mister sit liv på grund af mig ...", siger Herren: En sidste given-slip på vort selv er kun mulig, når vi derved ikke ender med at falde ned i tomheden, men i den evige kærligheds hænder. Først kærligheden fra Gud, som har mistet sig selv for os og til os, gør det muligt for os at blive frie, at give slip og således virkelig finde livet.

Det står i centrum af dét, som Herren vil sige til os i dette tilsyneladende så hårde evangelium på denne søndag. Med sit ord giver han os visheden om, at vi kan bygge på hans, den menneskevordne Guds kærlighed. At erkende dette er den visdom, om hvilken den første læsning talte til os.⁴ Thi atter her gælder det, at al verdens viden ikke nytter noget, hvis vi ikke lærer at leve, hvis vi ikke får lært, hvad det i virkeligheden kommer an på i livet.

Sine dominico non possumus! Uden Herren og uden den dag, der tilhører ham, fungerer livet ikke. Søndagen har i vore vestlige samfund forvandlet sig til weekend, til fritid. Den fri tid er netop i den moderne verdens jag noget dejligt og nødvendigt; enhver af os ved det. Men hvis den fri tid ikke har en indre kerne, fra hvilken orienteringen af helheden udgår, så bliver den til sidst kun tom tid, der ikke styrker os og ikke rejser os. Den frie tid har brug for et centrum – kontakten med ham, der er vort ophav og vort mål. Min store forgænger på Münchens og Freising's bispestol, kardinal Faulhaber, udtrykte det engang sådan: "Giv sjælen sin søndag, giv søndagen sin sjæl."

Netop fordi det om søndagen dybest set drejer sig om mødet med den opstandne Kristus i ord og sakramente, så omslutter dens radius hele virkeligheden. De tidlige kristne fejrede ugens første dag som *Herrens dag*, fordi den var opstandelsens dag. Men meget snart blev Kirken også bevidst om, at ugens første dag er skabningens første dag, den dag, på hvilken Gud sagde: "Der skal være lys".⁵ Derfor er søndagen også Kirkens egentlige skabelsesfest – festen for taknemmelighed over Guds skabelse og glæden over den. I en tid, i hvilken skabelsen på mange måder synes truet gennem vort menneskeværk, burde vi bevidst også tage denne dimension ved søndagen op. Den tidlige kirke har så også i tiltagende grad inddraget arven efter den syvende dag, *sabbatten*, i den første dag. Vi deltager i Guds hvile, der omfatter alle mennesker. Således mærker vi på denne dag noget af alle Guds skabningers frihed og lighed.

I denne søndags kirkebøn mindes vi først og fremmest om, at Gud gennem sin søn har forløst os og antaget os som sine elskede børn. Vi beder ham så om, at han fuld af godhed vil se på mennesker af kristentro, og at han vil skænke os den sande frihed og det evige liv. Vi beder om Guds gode blik på os. Vi selv har brug for dette godhedens blik ud over søndagen og ind over hverdagen. Mens vi beder, ved vi, at Gud har adopteret os som sine børn, at han virkelig har optaget os i sit eget fællesskab. At være barn betyder – og det vidste den gamle kirke – at være et frit menneske, ikke en tjener, men selv hørende til familien. Og det betyder at være arving. Når vi tilhører den Gud, der er magten over alle magter, så er vi frygtløse og frie, og så er vi arvinger. Den arv, han har testamenteret os, er ham selv, hans kærlighed.

Ja, Herre, giv os, at dette trænger dybt ned i vor sjæl, og at vi således erfarer de forløstes glæde.

Amen.

---

⁴ Dagens første læsning (Visd 9,13–18b): Hvilket menneske kan lære Guds plan at kende, eller hvem kan udtænke, hvad Herren vil? Dødelige tanker er jo uden værd, vore overvejelser er usikre; for vor forgængelige krop tynger sjælen ned, det jordiske telt er en byrde for sindet, som er fuldt af tanker. Vi kan knap nok danne os en forestilling om det, som er på jorden; selv det, der er inden for rækkevidde, finder vi kun med møje. Hvem har da udforsket det, som er i himlen? Hvem har lært din plan at kende, hvis ikke du har skænket ham visdommen og sendt ham din hellige ånd fra det høje? Kun således blev stjerne jævnet for dem, der bor på jorden, og menneskene oplært i, hvad der behager dig,

⁵ 1 Mos 1,3